СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пелагия Михайлова Терзийска

на дисертационен труд на тема: „**Стимулиране на детската креативност чрез откривателско учене в занимания по интереси в начална училищна възраст**” за получаване на образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението в детската градина и началното училище по родинознание и природознание)

Автор: ***Николина Петрова Гаврилова***

Научен ръководител: ***проф. д-р Илиана Христова Мирчева***

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД-38-109 от 04.03.2026 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, както и на решение на научното жури по процедурата.

Общо представяне на процедурата и докторанта

Николина Петрова Гаврилова е задочен докторант по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението в детската градина и началното училище по родинознание и природознание) в катедра „Начална училищна педагогика“ Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“.

Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен със ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Софийския университет.

Образованието и професионалният път на докторант Н. Гаврилова са свързани с организация, управление и контрол на образователни институции при провеждане на образователната политика, включително и на ефективен образователен процес. Работата ѝ като начален учител, старши експерт по начално образование, директор на училище, консултант за изработване на наръчник за интегриране на социално-емоционални умения чрез обучението по учебни предмети в областта на природните науки, като преподавател в курса по "Методика на обучението по родинознание" на студенти от специалност "Педагогика" на СУ "Св. Климент Охридски", като главен експерт в Институт по образованието, отдел "Организация в предучилищното и училищното

образование" ѝ дава възможност да натрупа значителен опит и продължавайки образованието си в следващата степен да избере докторска програма по Методика на обучението в детската градина и началното училище по родинознание и природознание.

Актуалност на тематиката

Училището е призвано да създава среда, която да подпомага максимално изграждането на креативни личности, способни да отговорят на изискванията на бързо променящия се свят. Ефективната реализация на този процес зависи в значителна степен от учителите. Търсенето и прилагането на практики, на подходи които да стимулират развитието на креативността, на творческия потенциал на учениците, на уменията им за работа в нови контексти, на способност за намирането на алтернативни решения е необходим и важен момент от дейността на учителя. Поставянето на ученика в активна позиция и получаването на знания чрез изследване, експериментиране и самостоятелно формулиране на изводи, а не придобити чрез пасивно приемане на поднесена информация е особено полезно и изискващо специално внимание. Затова дисертационното изследване на докторант Николина Гаврилова е не само актуално, но и необходимо и значимо, доказващо важността на заниманията по интереси в началното училище, като среда за целенасочено развитие на креативността на учениците.

Представяне на труда и оценка на съдържанието

Представеният за рецензиране дисертационен труд е структуриран в увод, четири глави, изводи, заключение и приложения.

В увода е аргументирана актуалността на избраната тема. Коректно са представени необходимостта от задълбочено педагогическо проучване по избраната проблематика, обекта и предмета, целта и задачите, както и методите – теоретични и емпирични на изследването.

В *първа глава* се представят теоретичните основания на изследването. Направен е теоретичен анализ на детската креативност в начална училищна възраст, на откривателското учене и ролята на заниманията по интереси като среда за нейното развитие. Подчертава се значението на психологическите и

педагогически условия, както и ролята на учителя като медиатор в този процес. Анализът служи като концептуална основа за разработването на авторски педагогически модел и изследователския дизайн, отчитайки както наличните възможности, така и ограниченията в съвременната училищна практика.

Организацията и методологията на експерименталното изследване са представени *във втора глава*. Тя съдържа две взаимосвързани части – предварителна и експериментална. Предварителното изследване включва 53 учители и 150 ученици от III–IV клас и има диагностичен и контекстуален характер. Дава възможност за установяване на реални педагогически практики, свързани със стимулирането на детската креативност, за очертаване на контекста и за обосноваване на необходимостта от разработване на авторския модел. В експерименталната част се описва педагогическия експеримент, в който са включени 150 ученици, от които 99 в експериментална и 51 в контролна група. На основата на констатиращия етап се диагностицира началното равнище на креативността и нейните компоненти и в двете групи. Формиращият етап представя системното прилагане на авторския модел ОКЗИ-Природа в рамките на заниманията по интереси, а контролният етап съпоставка на резултатите и оценка на ефекта от педагогическата интервенция. В този контекст докторант Гаврилова умело проследява и показва причинно-следствената връзка между приложеното педагогическо въздействие и настъпилите промени. Тя не само проектира дизайна, координира изпълнението на експеримента, обобщава и анализира данните, изпълнява ролята на външен наблюдател в констатиращия и контролния етап, но и реализира част от формиращия етап, като изготвя и насоки за учителите.

В *трета глава* е представен авторския педагогически модел, разгърнат като цялостна педагогическа система. Отразени са основните му структурни елементи, които функционират като единна рамка независимо от тематичното съдържание на дейностите и организационните условия. Описано е неговото внедряване в педагогическата практика като е подчертана ролята му за осигуряване на устойчив преход от откривателска дейност към творческа трансформация и рефлексия. Основателно в тази глава е направен извод, че моделът се утвърждава като

ефективна теоретико-приложна рамка за стимулиране на детската креативност в начална училищна възраст.

В *глава четвърта* се разглежда систематично емпиричната проверка на ефекта от прилагането му. На основата на анализа на резултатите от педагогическия експеримент, от прилагането на авторския педагогически модел, както и на емпиричната проверка чрез количествени и качествени данни се обобщава, че ефектът от педагогическата интервенция е многокомпонентен. Конкретизира се, че най-ясно изразени положителни промени се наблюдават в когнитивната креативност, изследователското поведение и творческата продуктивност, докато при мотивационно-рефлексивния и социален компонент ефектът се проявява предимно в посоката и интензитета на промяната. Получените резултати потвърждават изследователската хипотеза, показват че креативността може да бъде целенасочено стимулирана чрез структурирана педагогическа интервенция, която съчетава изследователска дейност, творческа трансформация, споделяне и рефлексия в подкрепяща образователна среда.

Направените от докторант Гаврилова изводи са коректно формулирани и отразяват точно резултатите от теоретичния анализ, от количествения и качествения анализ, както и от статистическата обработка на данните от емпиричното изследване.

Преценка на публикациите:

Публикациите са 4 на брой и са по темата на дисертационния труд. Една от тях е в съавторство с научния ръководител. Изпълнени са наукометричните изисквания.

Автореферат

Авторефератът представя по обобщен начин дисертационния труд. Достатъчно информативно е представено съдържанието по отделните глави. Представени са обобщени изводи, както и приносите на автора.

Приноси:

Приемам посочените научни и практико-приложни приноси от докторант Николина Гаврилова.

Бележки, препоръки и въпроси:

Какво бихте препоръчали на учителите за стимулиране на детската креативност чрез откривателско учене, така че да се постигне по-голяма ефективност?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд, разработен от докторант Николина Гаврилова, отговаря на изискванията, които се предявяват към разработки за придобиването на образователната и научна степен „доктор".

На основата на очертаните достойнства на труда, на демонстрираното умение за научно изследване, давам положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор" на Николина Петрова Гаврилова в област на висше образование 1.Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението в детската градина и началното училище по родинознание и природознание).

17.04.2026 г. Проф. д-р Пелагия Терзийска